

P Z O

DOGOVOR KOD STOČNE VAGE

U potreba zrakoplova u suvremenom ratovanju izaziva velike ljudske žrtve, razaranja i strah, pa i paniku, bilo kod vojnika, bilo kod stanovništva. Na početku Domovinskog rata jugoavijacija imala je apsolutnu zračnu prevlast. ZNG nije imao ni aviona niti protuzračnih sredstava. Neprijateljskoj avijaciji omogućavalo je to da "bez veće muke" bira i uništi ciljeve. Hrvatsko nebo postajalo je sve sigurnijim i "čistijim" kako se dolazilo do potrebnog protuzrakoplovnog naoružanja. A veliki doprinos u zaštiti od napada iz zraka i obaranju neprijateljskih zrakoplova dali su pripadnici 2. topničko raketnog divizion PZO-a.

Dvadesetero protuzrakoplovaca dobilo je poziv: *"... da se s ovim pozivom javite osobno ili po punomoćniku na dan 21. 09. 1991. u 8,00 sati na sajmište kod stočne vage, kao vojni obveznik radi DOGOVORA."*

Okupili su se tog maglovitog rujanskog jutra oko samo jednog protuzrakoplovnog topa 20 mm, ali spremni učiniti sve ne bi li domovinu oslobodili "snažnog zagrljaja" jugovojske. Počelo je neprekidnim dežurstvima na Bašči. Želja da se obori neprijateljski zrakoplov smjenjivala je nadu da isti ti zrakoplovi ipak neće svoj smrtonosni teret sasuti iznad našeg grada i Podravine. Kroz koji dan nabavljen je još jedan top jednocijevac i jedna raketa S-2M. Sada su više nego tri puta jači.

U Koprivnici se smjenjuje red uzbuna i red pregovora o predaji "kasarne" sve do 30. rujna kad jugoarmada mirno odlazi iz Koprivnice, ostavljajući tako potrebno naoružanje. Formirani vod PZO-a ulazi sada u našu vojarnu i nalazi veću količinu naoružanja i streljiva. Prikuplja se i osposobljava naoružanje. Nedostaju sada ljudi, koje mobiliziraju 3. listopada. Odmah počinje obuka, a već sutradan, 4. listopada, stiže zapovijed Stožera Zbora narodne garde o formiranju 61. lakog artiljerijskog divizion PZO-a. Novi ustroj, novi ljudi, onesposobljena sredstva, a zračne opasnosti svakodnevne.

Divizion je odmah zaposleo paljbene položaje u samoj vojarni i na zaštiti važnijih privrednih objekata u Koprivnici i Podravini. U jednom dnevniku bit će zapisano: *"Oko 11 sati 4. listopada dolazi mi poziv za mobilizaciju. Iako je označena zračna opasnost, odmah krećem u vojarnu. Primaju nas, raspoređuju, šalju doma. Neka dođemo sutra."*

Sutradan odlazimo na položaj kod Molvi. Branit ćemo i štititi CPS Molve. Tu smo se našli, već vojnici, ali još uvijek u svojim odijelima ili raznim kombinacijama od bivše vojske. Ni slutio nisam koliko toga ćemo skupa proći, koliko bliski ćemo postati, a u ratu se poznaju pravi junaci i pravi prijatelji."

Tih dana sve se zbivalo i suviše brzo. Već 7. listopada u 14,35 sati sirena će označiti još jednu u nizu zračnih opasnosti. Neprijateljski avioni nisu bili nikad bliže, nikad niže. Borbeni manevar i ispaljene rakete na koprivničku vojarnu. Prvo vatreno krštenje. Tko god je mogao djelovao je po zrakoplovima. Tek sada se vidjelo u kakvom je stanju naoružanje ostavljeno. Od tada, pa sve do početka 1995. godine,

Listopad 1991.
Jedan od paljbenih
položaja (Molve) za
obranu Koprivnice

koprivnički protuzrakoplovci budno motre na nebo iznad Koprivnice i Podravine. Možda je upravo to odvrtilo agresora da više nikada nije ni pokušao djelovati po našem kraju. Na sreću, prvi napad iz zraka bio je i posljednji, ali 61. lad PZO-a bio je uvijek spreman odvratiti od napada i uzvratiti na napad. Listopad 1991. godine maksimalno je korišten za obučavanje, uvježbavanje i osposobljavanje. Svakog trenutka mogla je stići zapovijed da se krene na front. I nije se moralo dugo čekati.

Kao prva postrojba iz Koprivnice 61. lad PZO-a krenuo je 28. listopada 1991. godine na zapadno-slavonsko bojište. Prvi su na teren otišli, zadnji će se s njega vratiti. A odlazak na prvi teren ovako opisuju: "Krenulo se iz vojarne 28. listopada ujutro oko 8,30 sati za Bjelovar gdje smo se trebali sastati sa čovjekom koji će nas voditi na bojište. Čekali smo do kasnih popodnevni sati. Stigavši u Banovu Jarugu, prvi put u životu čuli smo u daljini zvuk eksplozija, misleći da mi ipak nećemo ići tamo. Ali mi smo išli baš gdje se najviše pucalo. Oko 21 sat došli smo nadomak nekog sela koje je bilo u plamenu i stali. Nedugo zatim čuli smo našeg zapovjednika Barića - okreći se, to je četničko selo. Svaka čast vozačima što su činili pod ratnim svjetlima na tako uskoj cesti. Tad nismo znali da odzvanjaju naše "gvozdike" radi čije zaštite iz zraka smo mi i došli. Poslije prvog uzbuđenja i "štrikanja" krenuli smo dalje u selo Drumovi. Nakon prospavane noći, ako se to može zvati spavanje, u nekom štaglju, na minus nekoliko i gotovo bez deka, imali smo vatreno krštenje. Oko 10 sati dva neprijateljska zrakoplova letjela su malo niže, ne nadajući se da smo mi stigli. Raspalili smo po njima iz svega što je moglo otvoriti vatru. Tu je, bar mi vjerujemo, i jedan pogođen. Taj dan bilo je još nekoliko naleta i ostali smo gotovo bez streljiva. Navečer, kad se malo stižalo,

Studeni 1991. Mjesto Popovac, Zapadna Slavonija.

"haubičari" su nas iznenadili s pečenim janjcem i pivom jer su bili oduševljeni našim načinom djelovanja. Narednih dana bit će još mnogo naleta neprijateljskih zrakoplova, ali letjet će sve više čime će njihova preciznost biti sve manja. Osjećamo da ih je strah spustiti nam se u domet. Ipak tu je 61. lad PZO-a."

Divizijun će u Drumovima i Grabovcu ostati do sredine studenog, potom zaposjeda paljbene položaje u Kozaricama do kraja studenog. U prvoj dekadi prosinca bit će u Subocki, a potom u Bairu, Popovcu i Koritima... i tko će nabrojiti sve one položaje. Tu je branjena i obranjena Hrvatska. To može opisati sve te događaje kao što je raketiranje Baira 13. prosinca ili napad neprijateljskog topništva 14. prosinca. Trebalo je dosta hrabrosti da se prkosi nadmoćnoj neprijateljskoj avijaciji dok su drugi bili u kakvoj-takvoj zaštiti u skloništu. Pripadnici 61. lad-a PZO-a sigurni su u jedno - ako već i nisu na zapadnoslavonskom bojištu oborili više od jednog aviona, prisilili su ih da povećaju visinu svog leta i time smanje preciznost, olakšavajući posao topništvu, pješaštvu, a prije svega 117. brigadi. Činjenica je da je 61. lad PZO-a od kraja listopada neprekidno na bojištu, dakle da ga nitko nije zamjenjivao, pa će tako provesti i prve, ali nažalost ne i posljednje Božićne i Novogodišnje blagdane na bojištu, kad će u jednom trenutku ostati sami na bojištu, sami na prvoj crti obrane Domovine.

S velikim nadama i olakšanjem dočekano je potpisivanje primirja 3. siječnja 1992. godine. Nije li to trebao biti kraj pakla? Od sredine sječnja do sredine veljače 61. lad PZO-a bit će na položajima u Gornjem Polju, a potom sve do 26. ožujka u Jagmi. I onda je stigla zapovijed za povratak u Koprivnicu. Je li tu zaista kraj? Ili početak nečeg još težeg? Veliki dio Domovine još uvijek je bio okupiran!

Odgovor je stigao već 29. ožujka. Kreće se na južno bojište. Događaji i uspjesi na južnom bojištu bili su streloviti. Prvo položaji kod Crnića i Kleka, pa Klade, Prud, Gabela, Velika Gradina, Četoljub, Međuljici, Vinine... Zlatnim slovima u povijest divizijuna bit će zapisan 13. travnja 1992. godine kad je prvom ispaljenom "Iglom" Vugi srušio neprijateljski zrakoplov. Po olupini cijene da je bio MIG-29. Bit će tu srušeno još nekoliko zrakoplova, a načelnik Glavnog stožera HV-a, general zbora Antun Tus, čestitat će pripadnicima 61. lad PZO-a na oborenih čak šest zrakoplova i jednom helikopteru.

Veljača 1994. Posjet delegacije "Podravke" na čelu sa generalnim direktorom gosp. Zvonimirom Majdančićem pripadnicima 2. trd PZO na hercegovačkom bojištu.

Pripadnici 61. lada PZO-a nakon sjajnih obaranja zrakoplova u dolini Neretve, sudjelovat će u operaciji za oslobodjenje Dubrovnika i zaleđa. Po oslobađanju tih područja ostat će tamo kao protuzrakoplovna zaštita sve do listopada 1994. godine.

Dio postrojbe vratit će se sredinom 1992. u Koprivnicu, ali samo nakratko. Uslijedila je zapovijed za ophodnju prema istočnoj Slavoniji. Već 12. srpnja, u doba najžešćih borbi u Bosanskoj Posavini i egzodusa Hrvata iz Bosne, pripadnici 61. lad-a PZO-a zaposjest će položaje uz Savu, prvo u Bošnjacima, pa u Stuge, potom Babina Greda, Sikirevci, pa opet Bošnjaci, Babina Greda, gdje će ostati sve do proljeća 1993.

U 1993. godini 61. lad PZO-a ulazi u sastav 202. topničko raketne brigade PZO-a i postaje 2. topničko raketnim divizionom PZO-a. I nadalje obavlja složene ratne zadaće na nekoliko paljbenih položaja. Prije svega u dubrovačkom zaleđu doprijet će do Čilipa, a krajem travnja i do Prevlake. Dio raketnog voda sredinom godine odlazi na položaje u Josipdol, Generalski Stol, potom na šibenski most, pa na paški most, i kod Županje. Dio postrojbe sudjelovat će i u borbama kod Gornjeg Vakufa u Hrečgovini u sukobu s muslimanskim vojnim snagama. Bit će to "kratki", ali žestoki izlet u Hercegovinu.

Tijekom 1994. godine dio postrojbe 2. trd-a PZO-a nalazit će se na paljbenim položajima na južnom bojištu i to oko Dubrovnika, a od siječnja do proljeća i na položajima oko Mostara (Dolovi, Koščela, Stolac, Vinine...).

I napokon, u listopadu stigla je zapovijed za povlačenjem svih dijelova postrojbi u Koprivnicu. Gotovo nakon tri godine neprekidnog posjedanja položaja na terenima diljem Lijepe naše, pripadnici 2. trd-a PZO-a vratili su se u Koprivnicu, svečano dočekani na trgu od župana, gradonačelnika i mnoštva građana. Neki od pripadnika divizionuna proveli su više od dvije godine na samom terenu i s puno čežnje dočekali su povratak u bazu. No, kako veliki dio Domovine nije bio oslobođen, već je 12. studenoga stigla zapovijed i cjelokupni divizion pod borbenom uzbuđenom kreće put Gušća, a zaposjeda položaje

u Gušću, Kratečkom, Gradusi na Savi, Ivanić Gradu, Ludinama... Štitit će skelska mjesta prijelaza, važnije gospodarske objekte i topničke skupine. Prisetimo se da je upravo to vrijeme najžešćih napada na Bihačku enklavu i da je prijetila opasnost i po Hrvatsku.

Te položaje na Savi 2. trd PZO-a držat će, s manjim prekidima, sve do akcije "Bljesak". A tada će po prvi put biti u potpunosti mobiliziran i pričuvni sastav divizijuna. Zaposjest će položaje bitne za zaštitu objekata tijekom operacije "Bljesak". Dio postrojbe bio je pridodan 2. gardijskoj brigadi koja je bila spremna za kretanje na drugom pravcu. Srećom, za vrijeme operacije "Bljesak" nije bilo naleta neprijateljskih zrakoplova pa ni "posla" za 2. trd PZO-a. Položaje će držati do kraja svibnja, a onda će se dio postrojbe vratiti u Koprivnicu, a dio će i nadalje ostati na položajima.

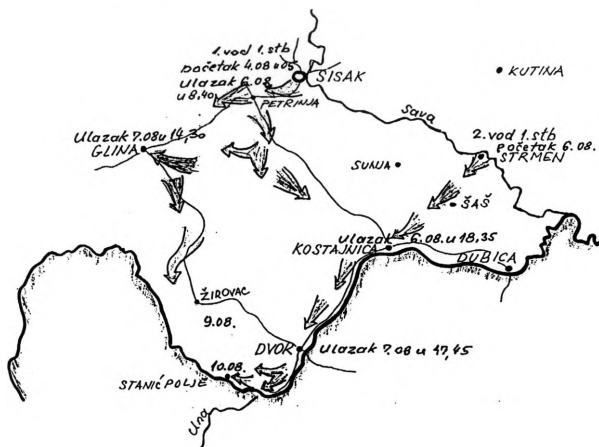
OLUJA

I onda, početkom kolovoza, bit će ispisane najsajnije stranice hrvatske vojne povijesti i Domovinskog rata. Ponovo, već uvježbanim sistemom, u roku od samo nekoliko sati mobiliziran je cjelokupni sastav divizijuna. Svi su očekivali da će se napokon dogoditi nešto veliko, nešto po čemu će ih buduće generacije pamtiti. Ponovo su zaposjednuti položaji na Savi u Gušću, Kratečkom, Gradusi na Savi, Ivanić Gradu, Ludinama i Varaždin Bregu, a dio bitnice BOV-ova bio je pridodat 2. gardijskoj brigadi. Zadaća je bila štititi skelska mjesta prijelaza, jer naše su se snage trebale prebaciti na drugu stranu Save kod Sunje - jedinog "mostobrana", važnije gospodarske objekte i skladišta, topničke skupine i oklopne kolone u napadnim djelovanjima. Umjesto sjećanja donosimo dnevnički zapis iz "Oluje":

- Središnji dio Hrvatske ponovo je slobodan. Državna ratvarevinu, tzv. "Krajina", "Olujom" je hame-tice pometena jednom i zauvijek. Kao i u obrani domovine, tako i u oslobađanju svakog njenog dijela sudjeluju i postrojbe iz našeg grada i županije. A jedna od postrojbi koja je u Domovinskom ratu dala veliki doprinos ratujući na gotovo svim ratištima je 2. topničko raketni divizijun PZO-a. Svoje najžešće okršaje 2. trd imao je u nedavno završenoj operaciji "Oluja".

Jedan dio divizijuna imao je zadatak štititi od napada iz zraka određene važne objekte kao što su skelska mjesta prijelaza te skladišta i postrojenja, dok je drugi dio divizijuna bio pridodat 2. gardijskoj brigadi koja je oslobađala Petrinju. Točno u pet sati 4. kolovoza zaorilo se topništvo Hrvatske vojske. Započela je operacija oslobađanja okupiranih područja. Neprijatelj nije dugo čekao. Samo nekoliko trenutaka kasnije uzvatio je po našim položajima, ali i po civilnim ciljevima, ne birajući, po Sisku. I jedan i drugi vod BOV-ova trpio je topničku vatru. Protuoklopna granata pogodila je kuću pokraj koje je bio položaj jednog našeg BOV-a. Pravim čudom posada je ostala neozlijeđena. Naleti našeg zrakoplovstva

**Karta napredovanja
2. trd-a PZO tijekom
operacije "OLUJA".
Kartu nacrtao bojnik
Sinjerec.**

Kolovoz 1995. "OLUJA".
Pripadnici 2. trd-a PZO u Glini.

Kolovoz 1995. "OLUJA".
Pripadnici 2. trd-a PZO prvi su ušli u Dvor na Uni.

na Petrinju. Dobar je to osjećaj kad zajedno djeluju i pješaštvo i oklopništvo i topništvo i PZO i zrakoplovstvo. Ali Petrinja je jako tvrd orah. Nekoliko naših tenkova je pogođeno. Napreduje se kuću po kuću. Ostali dio "našeg" fronta prema Sunji i Dubici gotovo se ne miče. Pruga je velika prepreka i jako dobro utvrđena. Topništvo grmi neprekidno. Čas naše, čas neprijateljsko. Petak je na izmaku. Srećom, noć je bila mirna.

U subotu, u cik zore, ponovo isti zvuci. Topništvo najavljuje drugi dan. Hoćemo li danas uspjeti probiti linije neprijateljske obrane. Banovinu i Pounje neprijatelj će jako utvrditi i žestoko braniti, ali usprkos svemu neće odoljeti naletima hrvatskih osloboditelja. U subotu počinje pucati linija obrane Petrinje i pitanje je trenutka kad će sam grad biti u našim rukama. Sisak, Sunja... pod stalnom su neprijateljskom topničkom paljbom. Hrvatska vojska napada sve jače i jače, ali neprijatelj još uvijek odolijeva. I tada, u noći s nedjelje na ponedjeljak, odlučeno je da se vod BOV-ova pridoda snagama koje imaju zadatak pravcem Strmen - Šaš prodrijeti i osloboditi Hrvatsku Kostajnicu. Kreće se u rano nedjeljno jutro u 5,00 sati. Prva prepreka bio je srušeni most na kanalu Sunja. Hrvatska inženjerija s uspjehom svladava i tu prepreku. Dva tenka 2. gardijske, pa naša tri BOV-a i marš na Kostajnicu. Stižemo do prve četničke utvrđene linije, pruge Sisak-Dubica. Pruga je u našim rukama. Četnici se razbježali. Krećemo za Kostajnicu. Što li nas čeka na tom putu? Oprezno, gotovo metar po metar oslobađamo hrvatsku zemlju. Neprijatelja nema. Tu i tamo zapuca se, više predostrožnosti radi, jer nikad se ne zna što skriva šuma ili ostavljeni četnički bunker. Sela su cijela, stoka luta cestom i okolinom. Nailazimo na civile. Većinom su to Hrvati koji su preživjeli četverogodišnju okupaciju i četnički teror. I onda, nadomak Kostajnice, selo Selišta potpuno razrušeno i spaljeno, u korov zaraslo. Jedino hrvatsko selo i jedino potpuno razrušeno.

Ulazimo u Kostajnicu. Otpora na svu sreću nema. Hrvatska Kostajnica ponovo je u hrvatskim rukama. Nakon napornog dana i više nego zasluženi odmor.

Ponedjeljak malo iza podneva krećemo prema Dvoru na Uni. S desne strane Zrinska gora - puna ili prazna četnika? S lijeve strane prekrasna Una, a preko Une četnici. Sva sreća, samo promatraju naše napredovanje prema Dvoru. U pet sati nadomak smo Dvora i očekujemo zapovijed. Treba li zatvoriti koridor ili ga ostaviti još neko vrijeme otvorenim. Dva naša BOV-a idu na samo čelo. Koridor treba zatvoriti jer se pukovnik Bulat i njegov korpus nisu još predali. Puca se više nego svih dana do tada. Otpor neprijatelja je jak, ali u 17,45 uspijevamo presjeći koridor. Zaustavljamo kilometrima dugačku kolonu izbjeglica i neprijateljske vojske koje ne znamo koliko ima. Nadlijeće nas neprijateljski zrakoplov. Samo izviđa. Puca se sa svih strana sve žešće. Ranjen je naš Sočec Željko. Izvlačimo ga i povlačimo se do centra Dvora. Neprijatelju je koridor isuviše važan. Puca se sve jače i jače i više i više. Kako pada mrak, raste intenzitet paljbe. Oko ponoći strahoviti neprijateljski topnički napad. UNCRO igra svoju prljavu ulogu. Osvjetljava naše položaje i poziva nas na predaju. Naše pješaštvo se povuklo. Ostali smo samo mi i tenkisti. Nas oko pedeset. Pred zoru neprijatelj je raspalio iz sveg raspoloživog oružja. Pakao se preselio na zemlju. Povlačimo se dvjestotinjak metara, na početak Dvora. Koridor je ponovno otvoren. Čujemo tenkovske i traktorske motore. "Bežanija" je nastavljena. Nas drže pod stalnom topničkom vatrom sve do deset sati kad "naručujemo" djelovanje našeg topništva. Dobro ih je primirilo. Čekamo daljnje zapovijedi. Poslijepodne djeluje naše zrakoplovstvo. Noć pada. Što li nas samo čeka?

Noć je protekla mirno - što god to značilo. Oko podneva krećemo ponovno u osvajanje Dvora. Ovaj put nema milosti. Četnici su se izvukli sa svojom vojskom, a za "napaćeni srpski narod" nije ih baš briga. Ostavili su ga i tenkovima pregazili. Scene koje zatičemo u Dvoru nismo vidjeli ni u najcrnijim filmovima. Apokalipsa je bila u Dvoru. Procjenjujemo da je više od sto poginulih civila. Saznajemo i za devet zaklanih Hrvata u školi. Užas. Kad će već jednom svemu tome biti kraj. Dečki koji su tu od početka kažu da su se ovih par dana naratovali više nego svih godina prije. No, nama je poći dalje prema liniji dodira sa 5. korpusom Armije BiH. Brdo s kojeg je ranjen naš Sočec "preoral" smo BOV-ovima. Neprijatelj je podvio rep i više ne pruža otpor. Sljedeći dan stižemo do Stanić Polja, krajnje točke. Tu granica s Une prelazi na kopno. Spoj s Armijom BiH. U međuvremenu saznajemo da smo

osvojili veliko skladište na brdu Javornik. Na stotine aviobombi (kasetnih, krmača...). Naoružanja i municije na kamione. Goloruki srpski narod nije baš bio posve goloruk.

I napokon mir. Čujemo šum Une, cvrkut ptica prekinut pokojim rafafom. Nakon pet paklenih dana to je i više nego što smo očekivali.

Prvi naš vod BOV-ova bio je pridodat 2. gardijskoj brigadi. Njegov ratni put nije bio nimalo manje "zanimljiv". Cijelo vrijeme opsjedanja Petrinje trpjeli su topničku vatru. Na njih je palo nekoliko desetaka granata. Pogodila ih je jedna protuoklopna granata. Jedna prerađena raketa zemlja-zrak pala je u neposrednu blizinu. I nakon oslobađanja Petrinje krenuli su dalje prema Glini, a potom, tiskajući neprijatelja, prema Dvoru na Uni. U tom napredovanju vod je jednom upao u neprijateljsku zasjedu, ali su mu ubrzo pritekli tenkovi u pomoć. Zasjeda je riješena bez žrtava. Zarobili su i tri četnika diverzanta s protuoklopnim sredstvima. Pritisnuli su pukovnika Bulata s gornje strane, a drugi vod s donje strane tako da je, shvativši kako mu je koridor zatvoren, bio prisiljen predati se. A onda, kad su i Petrinja i Glina bile slobodne, čišćenje terena i nepregledne kolone izbjeglica.

Tzv. "Krajine" više nema. Razbiješnjela hrvatska "Oluja" zbrisala je i "državu" i sve snove o njoj. Hrvatska zemlja krvlju je natopljena, ali slobodna. Pripadnici 2. trd PZO-a koji su sudjelovali u "Oluji" stavili su svoje živote Domovini na raspolaganje. Živjeti, preživjeti ili poginuti bilo je svakog trenutka jednako moguće. A koprivnički protuzrakoplovci bili su uvijek prvi i u protuzrakoplovnoj borbi, ali i u podršci pješaštvu. Ponekad čak i ispred pješaštva. Svi oni su junaci Domovinskog rata. I svi imaju još samo jednu želju. Čim prije osloboditi istočnu Slavoniju i Baranju pa da se, nakon dobro obavljenog ratnog posla, mogu vratiti svojim svakodnevnim poslovima. Jer svi oni su silom prilika ratnici i to dobri ratnici, jednako kao što su bili dobri radnici i poljoprivrednici.

JUNACI "OLUJE"

Iako su svi pripadnici 2. trd PZO-a junaci, dvojica se po mnogo čemu izdvajaju. Zapovjednik divizijuna, bojničnik Nenad Barić, iskazao je junaštvo i lik pravog zapovjednika. Uvijek je išao prvi. Prvi je ušao u Dvor na Uni, a posljednji iz njega izašao. Uvijek je bio uz svoje vojnike. I kad je neprijateljsko topništvo najviše tuklo, on je obilazio baš tučene položaje. Davao je potporu vojnicima i ništa od njih nije zahtijevao što i sam nije bio u stanju učiniti. A kad je bilo najteže i najgušće, uspostavio je vezu tamo gdje nitko drugi nije mogao, nije se povukao dok je god mogao održati položaje. Izvlačio je i pružao pomoć ranjenicima. Prvi kretao u napad stalno izlažući svoj život pogibelji.

Martin Strmečki iskazao je junaštvo i humanost. Iz Dvora na Uni izvukao je i pružio pomoć 26-torici ranjenih hrvatskih osloboditelja kad je bila najžešća paljba. Obavljajući taj humani zadatak nekoliko puta pogodeno je njegovo sanitetsko vozilo jer neprijatelju "crveni križ" ništa ne znači. Upravo ta sigurnost da će biti zbrinuti davala je dodatni poticaj našim osloboditeljima. Martin Strmečki u tome ima najveći doprinos.

UNA

I kad se mislilo da nam je preostala još samo istočna Slavonija i Baranja, stigla je zapovijed da se pod borbenom uzbućom 17. rujna krene prema Hrvatskoj Dubici. Došlo se noću, a namjera je bila forsiranje rijeke Une i oslobađanje bosanskog dijela Pounja. Zamisao je bila prebaciti određeni dio snaga na drugu obalu, uspostaviti mostobrane, a potom spustiti pontonske mostove, prijeći s oklopnim sredstvima preko Une, a tad bi Banja Luka bila u jako nezavidnom položaju. Naša napadna djelovanja započela su topničkom pripremom u 11,20 sati. Oko podneva trebalo je krenuti pješaštvom preko Une, ali neprijatelj se ovaj put dobro utvrdio u nekoliko linija obrane, pa je pokušaj proboja i stvaranja mostobrana propao. BOV-ovi su po tko zna koji puta ostali sami na prvoj crti obrane izloženi stalnom djelovanju neprijateljskog topništva i pješaštva.

Taj 18. rujna u povijest divizijuna bit će zapisan crnim slovima. U napadu neprijateljskog topništva ranjen je Jovo Podravec koji će nešto kasnije i preminuti.. Ispraćaj pokojnog Podravca bio je 21. rujna, na samu četvrtu obljetnicu formiranja divizijuna. Zla sudbina. Samo dan kasnije, 19. rujna, akcija "Una" bit će zaustavljena, a divizijun vraćen u Koprivnicu. Nikad tužniji povratak s bojišta.

OBUKA I OSPOSOBLJAVANJE

Kroz divizijun prošlo je više od tisuću i petsto ljudi koje je trebalo obučiti i osposobiti za upravljanje složenom protuzrakoplovnom tehnikom. Uz to, divizijunu je povjeren i još jedan složeniji zadatak. Obavljanje specijalističke obuke za vojnike novake. Tako će prva generacija novaka vojnika Hrvatske vojske nakon završene temeljne obuke doći stjecati specijalistička znanja iz protuzrakoplovne obrane u centar za specijalističku obuku koji je tijekom 1992. i 1993. godine djelovao u sklopu divizijuna. Gotovo tristo novaka osposobljeno je za brzo i efikasno rukovanje protuzrakoplovnim topovima 20/3 mm i raketnim protuzrakoplovnim sustavima u naoružanju HV-a. Većina od njih mogla je stečeno znanje iskušati u stvarnim borbenim djelovanjima, bilo u ovom, bilo u nekim drugim divizijunima.

Pored toga u divizijunu su održavani i razni tečajevi i seminari za zapovjednike desetina, vodova i bitnica. Cilj tih tečajeva bila je priprema zapovjednika za bojeva djelovanja s njihovim postrojbama kao i za izvođenje obuke. Znano je da obuku mogu izvoditi samo najbolje organizirane i obučene postrojbe. A ovaj divizijun ne samo da je dobivao najteže zadaće u bojevom djelovanju, nego je i u najpresudnijim trenucima za Domovinu dobio zadatak obučavanja novaka. Time je pripadnicima divizijuna iskazano veliko povjerenje i to od najvišeg vojnog vrha Hrvatske vojske.

ZAŠTITA KOPRIVNICE

Pripadnici 61. lad-a PZO-a, još kao vod PZO-a s jednim topom jednocijevcem, i prije pada kasarne jugovojске imali su zadaću štiti Koprivnicu od zračnih napada. Opremanjem i naoružavanjem divizijun je držao PZO položaje na zaštiti vojarne i svih važnijih objekata u gradu Koprivnici, kao i cijelog grada. Ove položaje divizijun će držati sve do početka 1995. godine. Pored toga divizijun je davao protuzračnu zaštitu i CPS-u Molve, koju će u kasnijoj fazi rata preuzeti bitnica PZO-a iz Đurđevca.

Prvo vatreno djelovanje divizijun je imao pri raketiranju Koprivnice 7. studenog 1991. godine. Iako tada nisu oborili zrakoplov, ipak smatraju da su svojim djelovanjem i zaposjedanjem paljbenih položaja topništvom i raketama, uspjeli odvratiti neprijateljske zakoplove od same pomisli da djeluju. Osim velikog doprinosa na bojištima diljem Domovine, pripadnici divizijuna dali su i veliki doprinos protuzrakoplovnoj zaštiti našeg grada i Podravine.

OPREMANJE I NAORUŽAVANJE

Pri osnivanju voda PZO-a 21. rujna 1991. jedino PZO naoružanje bio je jedan top jednocijevac 20 mm, vrlo skromne vatrene moći. Još prije pada jugokasarne pripadnici divizijuna domogli su se još jednog takvog topa i jedne rakete S-2M. Padom kasarne došlo se do većih količina naoružanja i opreme, ali u lošem i nesređenom stanju. Odmah se prišlo osposobljavanju opreme i objekata te nabavi dodatnih sredstava. Tako su se skupljali onesposobljeni BOV-ovi (borbena oklopna vozila) s raznih strana i od dva sastavljao jedan. Slično je bilo s kamionima, topovima... Od jednog topa, za manje od pola godine, divizijun je uglavnom vlastitim snagama izrastao u jedan od najopremljenijih divizijuna Hrvatske vojske. Ulaskom u sastav 202. trbr PZO-a dio sredstava bit će preraspoređen drugim divizijunima, ali će 2. trd i nadalje ostati jedan od divizijuna s najvećom vatrorenom moći.

Lavovski dio posla oko opremanja i osposobljavanja naoružanja obavila je logistika koja se pored toga istaknula i na svim bojištima dopremajući na sve položaje i pod najnepovoljnijim uvjetima sve

Plakat postrojbe lad PZO,
današnji 2. trd PZO Koprivnica.

potrebne stvari. Iako ponekad prepušteni i protupješačkoj borbi, pripadnici divizijuna znali su da je uvijek uz njih njihovo zapovjedništvo i logistika. A kad govorimo o opremanju, moramo spomenuti i objekte u kojima se divizijun sada nalazi. Oni koji su na početku rata "upali" u vojarnu znaju da su to bile trošne barake u kojima je bilo skladište "rashodovane intendantske opreme" bivše jugovojске. Uglavnom vlastitim radom, uz veliku pomoć mnogobrojnih donatora, koprivničkih i đurđevačkih poduzeća, pripadnici divizijuna uspjeli su stvoriti svoj "mali raj".

ZAKLJUČAK

Nekolicina hrabrih i odvažnih dečki skupila se jednog maglovitog jutra na koprivničkoj Bašči, kako im je u pozivu pisalo, radi dogovora. Dogovorit će se uz jedan top da se Domovina mora braniti i obraniti. Od tog rujanskog jutra provest će mnoga jutra i dane prkoseći neprijateljskim zrakoplovima i neke od njih srušiti na sveto hrvatsko tlo. Više od četiri godine divizijun posjeda i djeluje na niz paljbenih položaja, u doslovnom smislu, diljem Domovine. Gotovo da i nema mjesta u zoni djelovanja neprijatelja gdje nisu bili koprivnički protuzrakoplovci. Gdje god da su bili, uvijek su ih cijenili i respektirali. Zapovjednik divizijuna, bojnik Barić, skromno zna istaći da je Glavni stožer gotovo najteže zadaće povjeravao upravo ovom divizijunu. Počevši od 1991. pa do "Oluje" i "Une". Gdje je bilo najteže i najžešće tu su bili koprivnički protuzrakoplovci. Osim protuzrakoplovne borbe često su morali djelovati i po neprijateljskom pješaštvu, što znači da su bili doslovno na prvoj crti obrane ili uspješnog napada.

Svi pripadnici divizijuna bili su odlučni u želji za obranom, a pronosili su vrednote kraja iz kojeg su dolazili. Koprivnica i Podravina mogu biti ponosne na svoje protuzrakoplovce jer su još jednom pokazali da su Podravci, osim što su dobri radnici, poljoprivrednici... i dobri ratnici. Želja im je da se reintegrira i posljednji okupirani dio Hrvatske - istočna Slavonija i Baranja - pa da se vrate svojim svakodnevnim predratnim poslovima. A velika želja im je upravo Baranja jer je dio Baranjaca prognanika aktivno sudjelovao u stvaranju i rastu divizijuna. Neka se i Baranja reintegrira ili oslobodi pa da probaju baranjski fiš-paprikaš.